

Захаров А.Ю., студент спеціальності 193 Геодезія та землеустрій
Науковий керівник Трегуб Ю.Є., к.т.н., доц. кафедри геодезії
(НТУ Дніпровська політехніка, м. Дніпро, Україна)

СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕВІТАЛІЗОВАНИХ ЗЕМЕЛЬ

Сучасний просторовий розвиток територіальних громад значною мірою залежить від ефективного використання деградованих, порушених і постпромислових земель, частка яких в Україні неухильно зростає. Негативні наслідки індустріалізації, техногенного навантаження, нераціонального землекористування та призвели до формування значних площ територій, що потребують екологічного, соціального та економічного відновлення. У цих умовах ревіталізація стає ключовим інструментом сталого розвитку, спрямованим на повернення таких земель у продуктивний обіг, підвищення їх екосистемних функцій та створення нових можливостей для розвитку громад.

Важливість теми підсилюється необхідністю адаптації вітчизняних підходів до європейських стандартів управління порушеними територіями, що базуються на принципах кругової економіки, «зеленого» планування та соціальної інклюзії.

Сталий розвиток ревіталізованих земель охоплює комплекс заходів, що забезпечують довготривале функціонування територій з урахуванням екологічних, економічних та соціальних аспектів. Центральним принципом є інтеграція відновлених земель у систему просторового планування громад, що передбачає визначення їхнього потенціалу, оптимізацію функціонального використання та врахування потреб населення.

З екологічної точки зору ревіталізація спрямована на мінімізацію наслідків деградації. Вона включає рекультивацію ґрунтів, відновлення водно-ландшафтних систем, очищення забруднених територій, підвищення стійкості екосистем. Практика європейських країн доводить, що екологічно орієнтовані проекти — створення міських парків на колишніх промислових ділянках, повернення природи у міські простори — сприяють зниженню рівня забруднення та покращенню кліматичних умов.

Економічний розвиток ревіталізованих земель базується на залученні інвестицій, створенні умов для малого й середнього бізнесу, розвитку інноваційних та логістичних кластерів. Переосмислення колишніх промислових зон як центрів підприємництва, креативних індустрій або технологічних хабів дозволяє громадам формувати нові джерела доходів та робочі місця. Важливим елементом економічної сталості є використання принципів кругової економіки — повторного використання матеріалів, зниження обсягів відходів та підвищення енергоефективності виробничих процесів.

Соціальна складова охоплює створення комфортного та безпечного середовища для проживання, розвиток соціальної інфраструктури, забезпечення доступності громадських просторів. Участь жителів у плануванні ревіталізованих земель сприяє підвищенню довіри до рішень органів влади та формує почуття приналежності до території. Важливо, що ревіталізовані простори часто стають платформою для культурних, освітніх та громадських ініціатив.

Для досягнення сталого розвитку необхідне запровадження системи моніторингу ревіталізованих земель, що включає аналіз екологічних показників, інвестиційної активності, соціальної залученості та ефективності використання територій. Регулярний моніторинг дає змогу своєчасно виявляти ризики та обмеження, розробляти коригувальні заходи та забезпечувати стійкість реалізованих проєктів.

Ревіталізація земель виступає важливим чинником сталого розвитку територіальних громад, оскільки сприяє екологічному відновленню, економічному

зростанню та соціальному добробуту. Комплексний підхід до оцінки стану територій, інтеграція ревіталізаційних рішень у стратегії просторового планування та участь громадськості є ключовими умовами успішної реалізації таких проєктів. Врахування міжнародного досвіду дозволяє адаптувати сучасні європейські практики до українських умов, формуючи довготривалу модель управління відновленими територіями.

Перелік посилань:

1. Буряк Л. М. Ревіталізація постпромислових територій: теорія та практика. — Київ: КНУБА, 2020.
2. European Environment Agency. Urban land use and sustainable redevelopment in Europe. EEA Report, 2020.
3. Fischer, R., & Witzel, A. Brownfield Redevelopment and Sustainable Urban Planning. — Berlin: Springer, 2019.
4. UN-Habitat. Principles of Sustainable Urban Development. UN Report, 2021.